

Jaarverslag 2006

Museumfederatie Fryslân

INHOUD

INLEIDING	2
1. KWALITEITSVERBETERING	3
Keurmerk van het Nederlands Museumregister	3
MusIP	5
Helpdesk automatisering/digitalisering	6
Cursussen	7
Museumpeil	8
Klimatabonnement en klimaatbeheersapparatuur	8
Educatie	9
2. SAMENWERKING	10
Regionale samenwerking	10
Nationale samenwerking en samenwerking met Vlaanderen	10
3. ADVISERING	12
4. PROMOTIE	14

INLEIDING

In het jaarverslag van de Museumfederatie Fryslân over het jaar 2006 wordt uitgegaan van de volgende opdracht:

- Ondersteuning van de (kleine) musea en oudheidkamers in de provincie Fryslân;
- Advisering op alle aspecten van de museale bedrijfsvoering.

De museumconsulent Fryslân en haar team van projectmedewerkers hebben binnen de onderstaande aandachtsgebieden de activiteiten gerealiseerd:

1. kwaliteitsverbetering;
2. samenwerking;
3. advisering;
4. promotie.

In 2006 was het belangrijkste feit voor de Museumfederatie de continuering van de ondersteuning volgens de eisen van het Museumregister. Een groot aantal musea moet na vijf jaar worden voorgedragen voor de herijking van het keurmerk van het Museumregister. Gezien het feit dat de eisen van het keurmerk in de afgelopen jaren sterk meetbaar zijn gemaakt wordt dit ervaren als een verzwaring. Ondersteuning door het team van de Museumfederatie Fryslân bij de aanmelding blijft noodzakelijk. Vooral de klimaat- en lichteisen, maar ook de evaluatie en vernieuwing van het beleidsplan en de registratie van de collectie zijn onderdelen waarover advisering wordt gevraagd.

De resultaten van MusIP, vooral de kwalitatieve informatie hiervan, blijken een duidelijke versterking voor de medewerkers van de Museumfederatie bij de advisering aan de musea.

Hiernaast is in 2006 de helpdesk digitalisering voortgezet. Ook in dit jaar zijn er weer een groep musea gestart met de automatisering/digitalisering van de objectregistratie. De voortgang bij de musea die in 2005 zijn gestart is gestaag. Het is duidelijk dat er voor de (vrijwillige) medewerkers nog jaren aan werk ligt. Naast een consequente invoer van de objectinformatie zijn er grote achterstanden op het terrein van de digitalisering van afbeeldingen van, vooral driedimensionale, voorwerpen.

In 2006 is de website van de Museumfederatie Fryslân gerealiseerd. De musea weten het kantoor van de Museumfederatie Fryslân goed te vinden. Andere organisaties en overheden hebben geen compleet beeld van de werkzaamheden van de Museumfederatie Fryslân. Via de website, de tweetalige brochure en gerichte informatiebijeenkomsten wil de Museumfederatie Fryslân duidelijk maken wat zij voor verschillende doelgroepen en overheden kan bieden.

De volgende (project)medewerkers en stagiaires waren in 2006 verbonden aan de Museumfederatie Fryslân:

Mirjam Pragt	museumconsulent
Adrie van der Veen	secretaresse
Marja Kivinen	vakconsulent conservering
Marjan Brouwer	projectmedewerker Helpdesk digitalisering tot 15 maart 2006
Lieske Bras	projectmedewerker Helpdesk digitalisering vanaf 1 april 2006
Hester Postma	projectmedewerker educatie
Trineke Kamerling	projectmedewerker Museumregister
Marijke Schikan	medewerker communicatie
Floor Suls	stagiaire boekhouding en administratie tot juli 2006
Eelco Kersloot	stagiair communicatie vanaf september 2006

1. KWALITEITSVERBETERING

Keurmerk van het Nederlands Museumregister

Evenals in 2005 verstreek ook in 2006 voor een groep van 11 musea de termijn van vijf jaar van het keurmerk van het Nederlands Museumregister. Er is één museum dat zich dit jaar voor het eerst voor het keurmerk aanmeldt en twee musea bereiden een nieuwe aanvraag voor.

De musea die moeten worden herijkt ontvangen van het bestuur van het Nederlands Museumregister, een jaar voor het aflopen van de termijn, een uitnodiging om zich bij de museumconsulent aan te melden.

De eventueel opgelopen achterstanden van de afgelopen vijf jaar worden door museum en medewerkers van de Museumfederatie Fryslân in kaart gebracht. Alle onderdelen van het keurmerk worden doorgenomen. Het zijn drie onderdelen waarop door de museummedewerkers veel inspanning moet worden verricht voordat het dossier kan worden voorgelegd aan de Landelijke Adviescommissie van het Nederlands Museumregister.

De klimaatseisen voor de voorwerpen in de musea vergen het meeste werk. De eisen van het Museumregister zijn op dit gebied aangescherpt. Een schommeling van 3% in de hoogte van de relatieve vochtigheid binnen een periode van 24 uur is slechts acceptabel. In oude panden kan van deze norm, naar de aard van het gebouw, enigszins worden versoepeld. Voor alle museum moet het klimaat continue worden gemeten en aan de analyse van de meetgegevens over een geheel jaar zijn duidelijke eisen gesteld. Hiernaast vormt de realisatie van de eisen aan de verlichting, waarbij zowel de lux als UV-waarden moeten passen bij de materiaalsoort van de voorwerpen, een flinke inspanning voor de museummedewerkers.

Ook komt het voor dat door een groot aantal aanwinsten, omvangrijke verplaatsingen van en binnen depots of de herinrichting van zalen achterstanden op het gebied van de registratie van de voorwerpen zijn ontstaan. Bij de herijking moet de gehele registratie van de voorwerpen, inclusief de standplaatsen, op orde zijn. Vooral als de registratie geheel of gedeeltelijk op manuele wijze wordt uitgevoerd is dit arbeidsintensief.

Ook aan de evaluatie en actualisatie van het beleidsplan moet regelmatig door de museummedewerkers nog hard worden gewerkt.

Drie maanden voor afloop van de termijn van herijking kan door de musea uitstel worden aangevraagd, voor de periode van een jaar. Voor de honorering ervan moet de museumconsulent een brief ter ondersteuning van het verzoek indienen bij het bestuur van het Nederlands Museumregister. Aangezien de redenen voor uitstel zijn overlegd met de museumconsulent is dit laatste meestal geen probleem.

Vijf musea hebben in 2005 uitstel aangevraagd en gekregen. De dossiers van deze musea zijn in het jaar 2006 voorgedragen.

Van het totaal aantal van 11 musea dat voor het jaar 2006 een uitnodiging voor herijking heeft gekregen hebben opnieuw vier musea uitstel voor de periode van een jaar aangevraagd. Deze aanvragen voor uitstel zijn allemaal gehonoreerd.

De overige musea zijn voorgedragen, waarbij door een aantal musea aan kleinere onderdelen nog werd gewerkt. De Landelijke Adviescommissie is zo mild geweest om een zestal musea op een enkel onderdeel extra tijd te gunnen. In alle provincies hebben musea extra tijd nodig en is hen in 2006 op een enkel onderdeel extra tijd gegund door de Landelijke Commissie van het Nederlands Museumregister. Aan het eind van het jaar 2006 heeft het bestuur van het Nederlands Museumregister besloten dat de Landelijke Adviescommissie met deze aanpak moet stoppen. Slechts de mogelijkheid van een jaar uitstel blijft bestaan.

Vanaf 2006 is er voor drie jaar subsidie voor de begeleiding van de musea bij het behalen van de eisen van het museumregister en het continueren ervan. Gerichtte ondersteuning is weer mogelijk en gezien de problemen

noodzakelijk. De Museumconsulent Fryslân, de vakconsulent conservering en de projectmedewerkers hebben de musea kunnen begeleiden bij de herijking en bij een (hernieuwde) aanvraag voor het Museumregister. Dit waren in totaal 21 musea. Dit is inclusief de musea die reeds een voorlopige registratie hebben ontvangen voor de periode van drie jaar. Elk jaar komen er tientallen vragen om informatie van musea uit de provincie Fryslân over de eisen van het keurmerk. Dit betreft ook particuliere musea, die geen lid zijn van de Museumfederatie, en particulieren of organisaties die voornemens zijn een museum op te richten.

In 2006 hebben 7 musea in de provincie Fryslân door herijking de opname in Nederlands Museumregister gecontinueerd en één museum heeft een voorlopige registratie ontvangen. Eind 2006 telde de provincie Fryslân in totaal 35 geregistreerde musea en vier voorlopig geregistreerde musea.

Kengetallen

- Het overzicht van de 35 geregistreerde musea binnen de provincie Fryslân is terug te vinden op de website van de Museumvereniging (www.museumvereniging.nl). Op de website van de Museumfederatie is bij de leden die in het register zijn opgenomen het beeldmerk van het bijbehorende schildje geplaatst. Aangezien de informatie van de voorlopig geregistreerde vertrouwelijk is zijn de namen van deze musea niet terug te zoeken op internet.

De musea die in 2006 door herijking het keurmerk hebben gecontinueerd zijn:

- . Koninklijk Eise Eisinga Planetarium, Franeker;
- . Botanische tuin 'De Kruidhof', Buitenpost;
- . Museum Willem van Haren / Ferdinand Domela Nieuwenhuis Museum, Heerenveen;
- . Hidde Nijland Museum, Hindeloopen;
- . Verzetmuseum Friesland, Leeuwarden;
- . Museum Tromp's Huys, Vlieland.

- Van het totaal van 35 geregistreerde musea verliep voor 11 musea in het jaar 2006 de eerste periode van 5 jaar voor het museumregister. Met de medewerkers van alle 11 musea is de situatie doorgenomen. Vier musea hebben op grond van de uitkomsten uitstel voor de periode van een jaar aangevraagd en gekregen.

- Ook met de vijf musea aan wie in 2005 uitstel is verleend was contact en zijn de dossiers voorgedragen aan de Landelijke Adviescommissie Nederlands Museumregister.

- Met drie musea die zich nieuw of opnieuw aanmelden is intensief contact geweest. Alledrie zijn nog onderdelen aan het bijstellen of afronden voordat tot voordracht kan worden overgegaan. Een museum dat zich in 2005 heeft aangemeld is in 2006 voorgedragen en heeft een voorlopige registratie ontvangen.

- Met de overige drie voorlopig geregistreerde musea is contact geweest en eind 2006 is het dossier van één museum klaargemaakt om voor te dragen. Het betreft een omzetting van voorlopige registratie naar opname in het museumregister voor de periode van vijf jaar.

- De Landelijke Adviescommissie bestaat, naast een permanente voorzitter en secretaris, uit zes museumdirecteuren voorgedragen door de Museumvereniging en drie museumconsulenten voorgedragen door het Landelijk Contact Museumconsulenten (=LCM). In totaal zijn hieruit drie commissies samen te stellen. Eind 2006 is Mirjam Pragt, museumconsulent Fryslân, voorgedragen door het LCM als lid van de Landelijke Adviescommissie. Het bestuur van het Nederlands Museumregister heeft deze voordracht overgenomen. Dit betekent dat zij, vanaf 2007, gemiddeld eens per jaar aan een bijeenkomst zal deelnemen en als stemhebbend lid museum dossiers zal beoordelen van buiten de provincie Fryslân. Verder wordt zij op de hoogte gehouden van de uitkomsten van alle bijeenkomsten en de ontwikkelingen binnen het register.

MusIP

In 2005 is in de provincie Fryslân het MusIP-project afgerond, maar voordat het beeld in de provincie Fryslân kan worden vergeleken met landelijke cijfers moet het project nationaal zijn afgerond. Er zijn nog provincies aan het werk en de inventarisatie van de deelcollecties van de musea in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam moeten nog starten. De website waarbinnen de deelcollecties terugzoekbaar zijn gemaakt wordt tweemaal per jaar bijgewerkt, www.musip.nl, en is dus nog groeiende.

De verslaglegging is in elke provincie op elkaar afgestemd, zodat vergelijking van de informatie mogelijk wordt. De situatie in de musea in de provincie Fryslân op het gebied van de registratie van voorwerpen, de automatiserings/digitaliseringsgraad en de bewaaramstandigheden van de deelcollecties zijn hierin verwerkt. Deze informatie van de individuele musea is bij de Museumfederatie beschikbaar. In de advisering en begeleiding bij het behalen van het keurmerk van het Nederlands Museumregister wordt deze intensief gebruikt.

Het grootste belang van de overlegde informatie is dat het een compleet beeld vormt van de situatie in de Friese musea. Op basis hiervan kan de ondersteuning van de musea op het terrein van o.a. automatisering en digitalisering concreet worden uitgewerkt. Projecten voor groepen musea is de meest efficiënte aanpak van deze problematiek.

Het beschikbaar komen van de subsidie voor MusIP in de drie grote steden heeft vertraging opgelopen, zodat in deze musea de inventarisatie pas in 2007 zal starten. Hiernaast werkt één van de laatste gestarte provincies, de provincie Gelderland, tot de zomer van 2007 nog aan dit project. Besloten is tot een update in de winter 2006/voorjaar 2007 in alle provincies die het project inmiddels hebben afgerond. Het up-to-date houden van de cijfers in geheel Nederland is een duidelijke meerwaarde bij de uitkomsten van MusIP. Eind 2006 is de Museumfederatie Fryslân hiermee gestart in de provincie Fryslân en heeft de musea gevraagd schriftelijk wijzigingen door te geven. In één museum, waarbij in verband met een verbouwing in de eerste ronde slechts schattingen van de aantallen voorwerpen mogelijk waren, zijn door de museummedewerkers tellingen uitgevoerd.

In plaats van in de winter van 2006, wordt in het voorjaar van 2007 de oplevering van de centrale database verwacht. Elk museumconsulentschap kan dan rechtstreeks wijzigingen doorvoeren in de informatie van de musea in de eigen provincie.

In 2006 heeft het Instituut Collectie Nederland besloten MusIP als basis te nemen bij de uitbouw van hun Collectiewijzer en bij de opzet van de nationale Erfgoedbalans. De landelijke MusIP-werkgroep van het LCM is in overleg met meer organisaties over het gebruik van de MusIP informatie binnen (inter)nationale projecten.

Kengetallen

- Schriftelijke inventarisatie van de update van de MusIP-informatie, bij alle 71 deelnemende musea, in het najaar van 2006. Er is gestart met de verwerking van de toegezonden informatie, de controle van de foto's en de trefwoorden.
- Er is nationaal deelgenomen aan de landelijk werkgroep van projectleiders MusIP van het LCM. De werkgroep kwam viermaal bijeen. Mirjam Pragt is voorzitter en nationaal contactpersoon namens dit overleg. Eind 2006 heeft zij bekend gemaakt, na vijf jaar, met dit voorzitterschap te willen stoppen.

Helpdesk automatisering/digitalisering

In 2006 is de helpdesk automatisering/digitalisering gecontinueerd. De groep van 14 musea die in 2005 met automatisering en digitalisering van de objectinformatie is gestart kon een beroep blijven doen op de projectmedewerker. Ook kon een nieuwe groep van musea starten en gebruik maken van de subsidie voor de aanschaf van hard- en software voor collectieregistratie, evenals de aanschaf van een digitale camera. De Museumfederatie Fryslân adviseert de musea over de meest geschikte apparatuur en programmatuur hiervoor, de mogelijkheid om oude bestanden te laten converteren en beheert de subsidie die voor dit onderdeel van het project is beschikbaar gesteld. Ook de tweedaagse cursus voor het gebruik van de software die door de leverancier in Friesland is georganiseerd behoort tot het 'starterspakket' voor museumautomatisering. In het cursusaanbod voor het noorden zijn cursussen aangeboden over de aanpak van een dergelijk project en inhoudelijke cursussen voor het automatiseren en digitaliseren van informatie van de museumvoorwerpen. In 2006 zijn 11 musea gestart met de automatisering van de objectinformatie. Zij maken allen gebruik van de regeling voor aanschaf van hard- en software. (Vrijwillige) medewerkers van deze musea hebben deelgenomen aan het cursusaanbod.

In het voorjaar van 2006 is Lieske Bras aangesteld als projectmedewerker voor de helpdesk automatisering/digitalisering. Marjan Brouwer heeft een functie bij Museum Martena in Franeker aanvaard. De projectmedewerker helpdesk digitalisering beantwoordt de vragen over het gebruik van de software en standaardproblemen die hierbij voorkomen. Voor de overige technische vragen kunnen de musea terecht bij de helpdesk van de leverancier aangezien allen een tweejarig onderhoudscontract bezitten. Er is een helpformulier opgesteld, dat is gebaseerd op de formulieren die in Vlaanderen in gebruik zijn. Dit formulier ondersteunt musea met historische collecties, met zeer diverse voorwerpen, bij het invoeren van de objectgegevens in de juiste velden.

Naast de groep die bij de start van de automatisering gebruik maakt van de subsidieregeling zijn er meer musea die de collectie-informatie automatiseren. Aan het eind van 2006 was er over dit onderwerp contact met 38 musea. Een drietal musea gaf aan alsnog in 2007 een start te willen gaan maken.

Kengetallen

- 11 musea hebben positief gereageerd op de uitnodiging deel te nemen aan het project. Er is advies uitgebracht over het passende softwarepakket en bijbehorende hardware, inclusief een digitale camera.
- Eenmaal heeft de tweedaagse cursus Adlib Museum plaatsgevonden in Leeuwarden (Tresoar) voor in totaal 9 deelnemers. De cursus werd op locatie verzorgd door de firma Adlib Information Systems. De 9 deelnemers vertegenwoordigen 10 musea.
- De helpdeskmedewerker was twee dagen per week beschikbaar voor vragen. Zij heeft 10 musea bezocht om problemen door te nemen en vooral te adviseren over de verwerking van de informatie over de voorwerpen in de verschillende velden van de database. Naast bezoeken heeft de advisering veelal per telefoon en per email plaatsgevonden.
- Projectmedewerker helpdesk heeft zich aangesloten bij het taakveldoverleg registratie/documentatie van LCM en Museumvereniging en Vlaamse vakconsulenten. Zij bezocht enkele bijeenkomsten, maar hield vooral contact via e-mail en telefoon.

Cursussen

De coördinatie van het cursusaanbod van het Landelijk Contact Museumconsulenten (=LCM) door de Museumfederatie Fryslân, in het noorden, is in 2006 voortgezet. Er is door de museumconsulenten van de provincies Drenthe en Fryslân een programma opgesteld. Het is een afspiegeling van het landelijke aanbod en gericht op de basiscursussen die het basisoniveau van het onderdeel deskundigheid vormen van het Nederlands Museumregister. Naast het geplande programma is er de mogelijkheid dat één of meer musea een cursus in company aanvragen.

Als coördinerend museumconsulentschap is er direct zicht op het aantal aanmeldingen en de museummedewerkers die deelnemen. Het is mogelijk museummedewerkers te attenderen op een cursus die voor hen geschikt is. Door inzicht in de kosten kan snel worden bepaald of een cursus voor een kleinere groep toch doorgang kan vinden.

Ook in 2006 hebben musea zeer bereidwillig een cursuslocatie beschikbaar gesteld en regelmatig hebben de eigen medewerkers een deel van het programma verzorgd. De cursusruimte kon bijna altijd belangeloos worden gebruikt.

In het cursusaanbod is tevens een aanbod opgenomen behorend bij het project 'Helpdesk digitalisering'.

Kengetallen

- Overzicht cursussen:

Eenmaal:	<i>Schrijven van een digitaliseringsplan</i>	13 januari 2006
Totaal aantal cursisten:	14; allen uit de provincie Fryslân	
Eenmaal:	<i>Collectieregistratie in Adlib Museum</i>	20 en 21 maart 2006
Totaal aantal cursisten:	9; allen uit de provincie Fryslân	
Eenmaal:	<i>Basiscursus registratie & documentatie</i>	2 en 9 oktober 2006
Totaal aantal cursisten:	11; allen uit de provincie Fryslân	
Eenmaal:	<i>Basiscursus behoud en beheer</i>	6 oktober, 6 en 20 november 2006
Totaal aantal cursisten:	12; allen uit de provincie Fryslân	

Bijstelling oorspronkelijke aanbod:

Extra cursus: *Digitale fotografie* door gastdocent Cees de Jonge 21 en 28 april 2006

Totaal aantal cursisten: 10; allen uit de provincie Fryslân;

Een tweede cursus Digitale fotografie, die voor het najaar 2006 was gepland, en reeds was volgeboekt is vanwege ziekte van de docent verplaatst naar het voorjaar van 2007.

Verschuiving: Workshop *Werken met klimaatapparatuur* is verschoven naar 2007.

Afgelasting: *Basiscursus Museum en Publiek*.

- Pim Witteveen (museumconsulent van Drenthe) en Mirjam Pragt hebben eenmaal een overleg gevoerd over het scholingsaanbod 2006; per email het programma afgestemd op het aanbod in de overige regio's.
- Mirjam Pragt heeft als cursuscoördinator Noord driemaal deelgenomen aan het nationale scholingsoverleg van de vier cursuscoördinatoren van het LCM. De andere coördinatoren zijn: Jacobus Trijsburg van Gelderland, namens Ost en voorzitter van het scholingsoverleg; Birgitta Fijen van Noord-Holland namens West en Agnes Vugts van Limburg, namens de zuidelijke provincies. Ook heeft er veelvuldig emailverkeer plaatsgevonden tussen de regiocoördinatoren van het LCM.

Museumpeil

Ook in 2006 is het blad Museumpeil tweemaal verschenen. Museumpeil is het vakblad voor museummedewerkers in Vlaanderen en Nederland. Dit jaar stonden de volgende thema's centraal: Onderzoek en Musea in de maatschappij/de maatschappij in de musea.

De redactie, bestaand uit museumconsulenten van Nederland en Vlaanderen, neemt naast artikelen over het thema die op de museumpraktijk zijn gericht, voorbeelden op uit musea in beide landen.

Klimaatabonnement en klimaatbeheersapparatuur

Het klimaatabonnement is in 2006 voortgezet. Doel hiervan is om de musea in Friesland de mogelijkheid te bieden het klimaat in het museum constant te meten en daarbij te zorgen dat dit met geijkte apparatuur plaatsvindt. Tegen een vergoeding verzorgt de consulent conservering de ijking van de apparatuur. Dit gebeurt tijdens een bezoek dat reeds voor een verwant onderwerp is gepland, zoals over klimaat of licht, restauratie van een voorwerp, veiligheidszorg of het Nederlands Museumregister. Er zijn ook musea die de thermohygrografen voor onderhoud naar het kantoor van de Museumfederatie Fryslân hebben gebracht. Ruim 50 musea, lid van de Museumfederatie Fryslân, maken gebruik van deze dienst.

Er heeft in 2006 in drie musea een pilot plaatsgevonden met de in gebruik name van ont- en bevochtigers. Het betreft musea in oude gebouwen waar in de loop van het jaar op sommige momenten een ontvochtiger en op andere momenten een bevochtiger moet worden ingezet. Voorwaarde voor deelname is dat een (vrijwillige) medewerker de conservering voor de collectie als centrale taak heeft. De medewerker heeft de kennis en het inzicht om op basis van de klimaatuitslagen op de juiste momenten de klimaatbeheersapparatuur in te zetten. Deze pilot is mogelijk gemaakt door de Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting. De ervaring in de drie musea kan worden gebruikt voor andere musea die behoefte hebben aan de periodieke inzet van klimaatbeheersapparatuur. De ervaring van het klimaatabonnement maakt dit vervolproject mogelijk.

Kengetallen

- Voor drie musea is de collectieve aanschaf van een be- en ontvochtiger mogelijk gemaakt. Medewerkers van de musea hebben een instructie gekregen over de juiste plaatsing en gebruik van de apparaten. Het Gemeentemuseum Het Hannemahuis in Harlingen, Museum Joure in Joure en het Natuurmuseum Fryslân in Leeuwarden namen hieraan deel.
- Het onderhoud van de thermohygrografen van 41 musea, van een groep van ruim vijftig musea, is in 2006 gerealiseerd. Het grootste deel is op locatie uitgevoerd.

Educatie

Naast de continering van het SchoolMuseumProject, in samenwerking met de Christelijke Hogeschool Nederland, zijn er bescheiden projecten gepland die op langere termijn een kwaliteitsverbetering op het gebied van educatie mogelijk maken.

In het jaar 2006 hebben ongeveer 1600 basisschoolleerlingen in de provincie Fryslân met de Pabo-student die in hun klas stage loopt, in het kader van het SchoolMuseumProject, deelgenomen aan activiteiten in de musea in Friesland en in enkele erfgoedinstellingen. Voor alle Pabo-studenten is een Museummagazine beschikbaar gesteld. Ter voorbereiding van het SchoolMuseumProject kregen de Pabo-studenten en inleidend college. Hiernaast was er een literatuurlijst vastgesteld, in samenwerking met educatief medewerkers en medewerkers van de Museumfederatie Fryslân. Tevens zijn er door vier educatief medewerkers van Friese musea gastcolleges verzorgd in het kader van het project.

In 2006 hebben opnieuw de Culturele Doedagen, onder de titel 'Help pake en beppe de vakantie door', plaatsgevonden. Het was het eerste lustrum van deze activiteitenweek. De opening vond plaats in Museum Willem van Haren in Heerenveen met Foppe de Haan en zijn drie kleinkinderen. Er was een junior reporter die drie dagen, samen met zijn pake, activiteiten ontplooid in verschillende musea. Hiervan werd dagelijks verslag gedaan in de Leeuwarder Courant en op de vernieuwde website www.helppakedevakantiedoor.nl. Een nieuw record van 38 deelnemende instellingen, musea, archieven en bibliotheken, hebben activiteiten georganiseerd voor kinderen en hun begeleiders in de voorjaarsvakantie van 2006.

De pilot van het erfgoed educatieproject 'Op stap mei Hidde en Hiske, jong yn 1910' is gerealiseerd. In vier musea, en in samenwerking met het Historisch Centrum Leeuwarden (=HCL), is het format van een project uit de provincie Utrecht aangepast aan de situatie in de provincie Fryslân. Het resultaat is meerjarig educatief aanbod voor groep 5 van het basisonderwijs. In het voorjaar van 2007 zal dit materiaal in de volgende musea een plaats krijgen in het reguliere aanbod: Museum het Admiraliteitshuis in Dokkum, Museum Joure in Joure, Museum de Grutterswinkel (in samenwerking met HCL) in Leeuwarden en het Fries Scheepvaartmuseum in Sneek. Zowel in 2007 als in 2008 kunnen nog twee musea aansluiten bij dit educatieproject.

2. SAMENWERKING

Samenwerking is een belangrijk middel om de advisering aan de musea op peil te houden. Nationale ontwikkelingen worden samen met de collega's in de andere provincies gevolgd. Dit betreft de verschillende onderdelen van het museale werk, maar ook de afstemming van de ontwikkelingen met verwante erfgoedsectoren. De museumfederatie Fryslân werkt samen met erfgoedcollega's om projecten te realiseren (o.a. Focus Fryslân). Ook het stimuleren van de samenwerking van musea met erfgoedinstanties gebeurt meer en meer, bijvoorbeeld binnen projecten zoals de Culturele Doe Dagen (Help pake en beppe de vakantie door).

Naast samenwerking binnen de sector cultuur neemt de afstemming van activiteiten met het onderwijs toe. Zowel door de museumconsulent als door de musea worden producten ontwikkeld en aangeboden met en voor het onderwijs (zie educatie).

De Friese taal neemt een belangrijke plaats in bij de realisatie van producten voor het (museaal) cultureel erfgoed en het onderwijs.

Regionale samenwerking

Drie samenwerkingsgroepen in het zuidoosten, het zuidwesten en het midden van de provincie hebben hun werkzaamheden gecontinueerd. Eind 2006 heeft de samenwerkingsgroep van zes musea in Zuidoost Friesland, aan het einde van het tweede jaar van het driejarig project, een evaluatie georganiseerd. De deelnemende musea hebben zich uitgesproken voor de continering van de samenwerking na 2008. In 2007 zal de invulling van het toekomstige programma worden uitgewerkt. Het betreft de invulling van het programma na afloop van het derde jaar met tentoonstellingen en bijbehorende activiteiten.

In Noordoost Friesland hebben musea en gemeenten plannen om ook een samenwerkingsverband op te richten. De eerste bijeenkomsten van de ambtenaren cultuur, het bureau plattelânsprojekten Noordoost en de museumconsulent Fryslân hebben reeds plaatsgevonden. Ook zijn de musea in deze regio bijeen geweest op initiatief van het bureau plattelânsprojekten en de museumconsulent. In 2007 zal, met ondersteuning van Bureau Van der Tuuk, een gezamenlijk activiteiten aanbod voor deze regio worden geformuleerd.

De medewerkers van de Museumfederatie Fryslân hebben in 2006 samengewerkt met/binnen:

- . Fries Educatief Platform
 - . Christelijke Hogeschool Nederland
 - . AFÛK
 - . Erfgoedpartners o.a. archieven, Steunpunt Monumentenzorg en bibliotheken.
- Zie hiervoor het onderwerp educatie, bij 1. Kwaliteitsverbetering.

Samen met de museumconsulenten van Drenthe, Groningen en Ost-Friesland wordt het Museummagazine uitgegeven. Ook over de afstemming van activiteiten en ontwikkelingen in de eigen provincie wordt regelmatig contact met elkaar gezocht.

Nationale samenwerking en samenwerking met Vlaanderen

De Museumfederatie Fryslân neemt deel aan de activiteiten die door het Landelijk Contact Museumconsulenten (LCM) worden georganiseerd. Mirjam Pragt is bestuurslid.

Over de ontwikkelingen binnen de taakvelden (Bedrijfsvoering, Publiek en Presentatie en PR en Marketing) wordt de museumconsulent binnen het LCM op de hoogte gehouden.

Marja Kivinen neemt deel aan het taakveldoverleg voor conservering samen met haar collega's van Groningen, Gelderland, Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Vlaanderen. Actuele ontwikkelingen op het gebied van Behoud en Beheer, vooral passieve conservering, worden afgestemd met het Instituut Collectie Nederland. Het nationale scholingsaanbod op dit terrein wordt in dit taakveld bepaald. Het voorleggen van vragen van de musea in Friesland op het gebied van behoud en beheer aan de collega-experts wordt door deelname aan een taakveld veel eenvoudiger. Ook het opzetten en afstemmen van projecten tussen de verschillende provincies vindt tijdens de bespreking plaats. Hiernaast neemt zij deel aan het Restauratoren Overleg Noord.

Marjan Brouwer en daarna Lieske Bras zijn uitgenodigd voor het taakveld registratie en documentatie. Hierin zijn de provincies Groningen, Gelderland, Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg betrokken. Ook een Vlaamse collega en de vakdocent van de Reinwardt Academie zijn leden van dit taakveld. In dit overleg worden de ontwikkelingen op het terrein van vooral de geautomatiseerde registratie van museumvoorwerpen en digitalisering van afbeeldingen besproken. De activiteiten met DEN worden in dit overleg afgestemd. Ook het cursusaanbod komt jaarlijks ter sprake.

De samenwerking tussen LCM en de Vlaamse museumconsulenten is in 2006 gecontinueerd. Tweemaal per jaar (eenmaal in Nederland en eenmaal in Vlaanderen) is er een overleg. Dit jaar stonden de voorbereidingen voor Spectrum centraal. Culturele Biografie Vlaanderen en LCM bereiden de introductie in het Nederlands taalgebied voor van dit kwaliteitssysteem van bedrijfsprocessen. Spectrum is een instrument van de MDA in Engeland en wordt in grote en kleine Engelse musea al enkele jaren toegepast.

Hiernaast heeft er tweemaal een tweedaags programma over het thema samenwerking in de musea in beide landen plaatsgevonden.

Kengetallen

- In totaal driemaal overleg over een mogelijk samenwerkingsverband in Noordoost Friesland met de musea in dit gebied en het bureau plattelânprojekten Noordoost en de gemeenteambtenaren cultuur.
- Deelname aan twee bijeenkomsten van het samenwerkingsverband van vijf musea in de gemeente Boarnsterhim.
- Deelname aan de evaluatie van de het samenwerkingsverband van musea in Zuidoost Friesland in Heerenveen.
- Organisatie van de twee bijeenkomsten van 19 cultuur- en natuurhistorische musea van Friesland met professionele krachten.
- Deelname door de projectmedewerker educatie aan de bijeenkomsten van het FEP.
- Twee bijeenkomsten met Jacob Minkema van de Christelijke Hogeschool Nederland in het kader van het SchoolMuseumProject.
- Zes bijeenkomsten met collega's uit andere erfgoedsectoren (zoals archieven, archeologen, bibliotheken, Monumentenzorg, landschapsbeheer en Friese taal en cultuur) en AFûk in Friesland over verschillende gemeenschappelijke onderwerpen en activiteiten. Het betreft o.a. erfgoededucatie en het Frysk Foarlês Festival.
- Twee bijeenkomsten van het 'noordelijk overleg' van de museumconsulenten van Groningen, Friesland en Drenthe en Ost-Friesland. Verder was er zeer intensief emailverkeer over de afstemming van de gezamenlijke activiteiten.
- Vier bijeenkomsten over de netwerkaanpak Veiligheidszorg. Dit project dat men voornemens is nationaal te gaan realiseren is in vier provincies van start gegaan.
- Vijf bijeenkomsten van het LCM, waaronder de tweedaagse bijeenkomst in Gelderland.
- Eén van de twee bijeenkomsten van het LCM met de Vlaamse collega's is bijgewoond.

3. ADVISERING

Het aantal vragen om advies was in 2006 ongeveer even hoog als het jaar ervoor. De onderwerpen waarover vragen komen zijn vaak gerelateerd aan projecten, maar ook de actualiteit brengt vragen met zich mee. Erfgoededucatie en veiligheidszorg waren onderwerpen waarover in 2006 opvallend veel vragen werden gesteld.

Binnen de advisering door de Museumfederatie Fryslân is een start gemaakt met het maken van onderscheid tussen vragen die de Museumfederatie Fryslân onderdeel wil laten uitmaken van de standaardadvisering en vragen die hierbuiten vallen. De basiseisen van het keurmerk van het Nederlands Museumregister zijn de leidraad voor de basisadvisering. Deze basiseisen zijn verwerkt in het cursusmateriaal en de syllabi bij de basis cursussen van het LCM.

Verzoeken om advies die moeten worden uitgewerkt voor een individueel museum worden ook bijgehouden. Als start kan algemene informatie beschikbaar worden gesteld. De uitwerking van een verzoek voor een individueel museum kan volgens de tariefstelling van het LCM plaatsvinden, mits de werkzaamheden hiervoor kunnen worden ingepast in het activiteitenplan van de Museumfederatie. Enkele malen per jaar bereikt de Museumfederatie Fryslân een dergelijk verzoek.

De museumconsulent Fryslân wordt met grote regelmaat gevraagd inhoudelijk te adviseren over subsidieaanvragen van musea. Musea vragen advies over regelingen en fondsen voor de mogelijke financiering van plannen. Overheden, zoals de provincie Fryslân, vragen inhoudelijke informatie over musea naar aanleiding van een ingediende subsidieaanvraag.

De Museumfederatie Fryslân streeft ernaar om een grotere bekendheid binnen gemeenten te verkrijgen. De mogelijkheid bestaat om hen inhoudelijk over museaal werk te adviseren.

De volgende groepen doen voor advies een beroep op de medewerkers van de Museumfederatie Fryslân:

Musea	Lid van de Museumfederatie Fryslân. Zij kunnen gebruik maken van alle aspecten van advisering door de medewerkers van de Museumfederatie. De vragen om advies door de musea zijn meestal een combinatie van een inhoudelijke vraag over één of meer onderdelen van het museale werk in combinatie met de mogelijkheden om hiervoor financiële middelen te vinden (bij overheden, fondsen en sponsoring). De Museumfederatie Fryslân stelt zoveel mogelijk informatie beschikbaar en heeft slechts de mogelijkheid om concept aanvragen van commentaar te voorzien.
Overige musea	Er wordt aan de musea informatie verstrekt over het Nederlands Museumregister en er worden publicaties over museaal werk aan hen verkocht.
Erfgoedorganisaties	Er wordt basisinformatie over museaal werk verstrekt en er worden publicaties met basisinformatie verkocht. Regelmatig wordt verwezen naar musea waarmee kan worden samengewerkt.
Provincie	De museumconsulent wordt door een aantal afdelingen van de provincie gevraagd inhoudelijk te adviseren over subsidieaanvragen van de musea.

Gemeenten	Er wordt inhoudelijk geadviseerd over initiatieven van musea, maar ook adviezen gegeven voor gemeentelijke beleidsplannen met betrekking tot musea.
Fondsen etc.	Fondsen en organisaties/bedrijven die subsidies verstrekken aan musea vragen om inhoudelijk advies voor een subsidieaanvraag of over de inhoud van een project. Voor conservering, inclusief restauraties, wordt door de museumconsulent als bestuurslid van de Wassenbergh-Clarijs-Fontein Stichting advies uitgebracht over de subsidieaanvragen. De vakconsulent conservering is hierbij nauw betrokken.
Particulieren	Particulieren vragen om advies met betrekking tot het aanbieden van objecten en deelcollecties als schenking of bruikleen aan de musea in Friesland. Zo mogelijk wordt aan een particulier twee musea voorgesteld, die geschikt zijn voor het object/deelcollectie. De aanbieder kan dan zelf de musea hierover benaderen.
Overige organisaties en bedrijven	Organisaties en bedrijven die projecten realiseren in of voor musea vragen regelmatig om advies over museuminhoudelijke zaken. Vaak zijn dit vragen op het gebied van presentatie. Bijvoorbeeld over de te gebruiken materialen of verlichtingswaarden met betrekking tot bepaalde objecten.

Kengetallen

- Aanschaf en verzamelen van publicaties en documentatie op verschillende onderdelen van het museale werk.
- Advisering op het gebied van museaal beleid: provincie (1), gemeenten (2) en musea (10).
- Advisering op het gebied van bedrijfsvoering, zoals arbo-regels en beveiliging, calamiteitenplannen en bedrijfshulpverlening aan musea (18).
- Advisering op het gebied van collectievorming: particulieren (7) over het onderbrengen bij musea van objecten uit hun bezit, waaronder het doorverwijzen naar musea; vragen over collectievorming en afstoting, inclusief verzekeringen: musea (7) en overige instellingen (1).
- Advisering op het gebied van behoud en beheer: particulieren (3), fonds (12) en musea (17). Er worden zowel vragen gesteld over klimaat en licht inclusief depotinrichting, als over de restauratie van objecten en de verantwoorde presentatie ervan. De vragen van particulieren betreffen restauratie van objecten.
- Advisering op het gebied van collectieregistratie: musea (17) en overige instellingen en gemeenten (2). Het betreffen vooral vragen over collectieautomatisering, maar vaak ook over de digitalisering van afbeeldingen. Hiernaast wordt advies gegeven over automatiseringsprojecten die bestaan uit meerdere onderdelen: keuze van software en apparatuur, conversie van beschikbare data, plan van aanpak over het wegwerken van de achterstanden etc.
- Advisering op het gebied van de publiekstaak, inclusief educatie: musea (15). In 2006 waren er veel vragen over erfgoededucatie en de relatie met het onderwijs. Het betrof vooral de opzet van duurzaam aanbod dat interessant is voor scholen in de omgeving van het museum. Hiernaast waren er vragen over de herinrichting van de vaste opstelling en de Public Relations van musea.

4. PROMOTIE

Promotie van de musea als groep en als sector van het culturele erfgoed behoort tot het takenpakket van de Museumfederatie Fryslân. In 2005 is een begin gemaakt met activiteiten voor een betere bekendheid van het werk van de Museumconsulent Fryslân en haar team. De musea weten de medewerkers van de Museumfederatie Fryslân goed te vinden.

De groepen hierbuiten hebben geen duidelijk beeld van de activiteiten van de Museumfederatie Fryslân. Ook verwante erfgoedsectoren die samen kunnen werken met musea hebben geen duidelijk beeld van de inhoud van het werk van de Museumfederatie Fryslân.

Er is daarom een tweetalige (Fries/Nederlands) brochure gerealiseerd over de Museumfederatie Fryslân met haar taken en activiteiten. Hiernaast is een website gerealiseerd. Hierin zijn de taak en activiteiten van de Museumfederatie Fryslân opgenomen, maar zijn ook de contactgegevens van de musea die lid zijn van de Museumfederatie terug te vinden. Er is een link aangebracht naar de website van de individuele leden www.museumfederatiefryslan.nl en www.museainfriesland.nl.

In het voorjaar van 2006 hebben bestuur en medewerkers van de Museumfederatie Fryslân de leden van de Provinciale Staten van de provincie Fryslân ontvangen in het eigen kantoor. In een informele sfeer werden aan hen de activiteiten van de Museumfederatie gepresenteerd.

De Museumfederatie Fryslân heeft de provinciale promotie van het Museumweekend in 2006 onder de titel 'De Kunst van het Weten' op zich genomen.

Ook in 2006 is er samen met de museumconsulenten van Ost-Friesland en de provincies Groningen en Drenthe een nieuwe editie van het Museummagazine gerealiseerd.